

POMARKUN KUNNAN KONSERNIOHJE

Hyväksytty kunnanvaltuustossa

Voimaan 01.01.2019

Sisällys

1 SOVELTAMISALA	2
2 KONSERNIOHJEEN SITOVUUS	3
3 KUNTAKONSERNIN TALOUDEN JA INVESTOINTIEN SUUNNITTELU JA OHJAUS	3
4 KONSERNIVALVONNAN JA RAPORTOINNIN SEKÄ RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMINEN	3
5 KUNNAN LUOTTAMUSHENKILÖIDEN TIETOJENSAANTIOIKEUDEN TURVAAMINEN	4
6 VELVOLLISUUS HANKKIA KUNNAN KANTA ENNEN PÄÄTÖKSENTEKOA	4
7 KONSERNIN HANKINNAT	5
8 KUNNAN TYTÄRYHTEISÖJEN HALLITUSTEN KOKOONPANO JA NIMITTÄMINEN	6
9 TIEDOTTAMINEN	6
10 KUNTAKONSERNIN TARKASTUS	6
Tilintarkastus	6
Tarkastuslautakunta	6
Sisäinen valvonta	6

1 SOVELTAMISALA

Tämä konserniohje koskee kuntaa ja sen tytäryhteisöjä sekä näiden tytäryhteisöjä. Kuntayhtymissä ja kunnan osakkuusyhteisöissä kunnan edustajien tulee pyrkiä siihen, että kunnan konserniohjeen periaatteita noudatetaan myös näissä yhteisöissä.

Kuntakonserniin kuuluvat tytäryhteisö ja säätiöt, joihin kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n tarkoittama määräysvalta.

Kunnan tytäryhteisö tarkoittaa niitä osakeyhtiöitä, yhdistyksiä ja muita yhteisöjä sekä säätiöitä, joissa kunnalla yksin tai yhdessä muiden kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa on määräämisvalta. Määräämisvalta arvioidaan tosiasiallisten olosuhteiden perusteella. Näissä osakeyhtiöissä, yhdistyksissä ja muissa yhteisöissä sekä säätiöissä kaupungilla yksin tai yhdessä muiden kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa on enemmän kuin puolet yhteisön kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä ja äänen enemmistö perustuu omistukseen, jäsenyyteen, yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin tai muihin sopimuksiin.

Kunnan kuntakonserniin kuuluvat seuraavat kunnan määräysvallassa olevat yhteisöt:

- Kiinteistö Oy Pomarkun vuokratalot
- Kiinteistö Oy Tornirinne
- Kiinteistö Oy Tornirivi
- Kiinteistö Oy Kiviaita
- Koskimarkku Oy

Kunnan osakkuusyhteisöillä tarkoitetaan kirjanpitolain 1 luvun 7 ja 8 §:ien tarkoittamaa omistusyhteisyyttä ja osakkuusyhteisyyttä. Kunnan osakkuusyhteisö tarkoittaa niitä yhtiöitä tai muita yhteisöjä, joissa kunnalla tai sen tytäryhteisöllä yksin tai yhdessä kuntakonserniin kuuluvien muiden yhteisöjen kanssa on merkittävä omistusosuus ja huomattava vaikutusvalta mutta jotka eivät kuulu kuntakonserniin. Osakkuusyhteisöissä kunnalla on yksin tai yhdessä tytäryhteisöjensä kanssa 20 – 50 prosenttia yhteisön osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä.

Kunnan osakkuusyhteisöjä ovat:

- As oy Pitkäkuja

Kunta on jäsenenä seuraavissa kuntayhtymissä:

- Pohjois-Satakunnan peruspalvelukuntayhtymä
- Satakunnan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
- Satakuntaliiton kuntayhtymä
- Satakunnan koulutuskuntayhtymä

Konserniohje käsitellään ja hyväksytään kunnan tytäryhteisöjen yhtiökokouksessa ja hallituksessa. Samalla tytäryhteisö sitoutuu konserniohjeen noudattamiseen kokonaisuudessaan.

Konsernijohto, konsernijohtoon tehtävät sekä toimivalta on määritelty Pomarkun kunnan hallintosäännön 4. luvussa.

2 KONSERNIOHJEEN SITOVUUS

Kuntakonsernissa hyväksytyt konserniohjeita noudatetaan tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta pakottavasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä, sopimuksista tai säännöistä muuta johdu.

Käyttäessään omistajaohjausta kunta ottaa huomioon kutakin yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet. Omistajaohjausta ei saa käyttää siten, että yhteisön päätös tai toimenpide on omiaan tuottamaan yhteisön toiselle omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhteisön tai yhteisön toisen omistajan kustannuksella.

Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa yhteisöä koskevan pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassaolevaa lainsäädäntöä.

Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen, osakkuusyhteisöjen tai kuntayhtymän johdon oikeudellista asemaa tai vastuuta.

3 KUNTAKONSERNIN TALOUDEN JA INVESTOINTIEN SUUNNITTELU JA OHJAUS

Valtuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kuntastrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta. Konsernijohto neuvottelee tytäryhteisöjen kanssa asetettavista tavoitteista ennen niiden lopullista hyväksymistä. Yhteistyön tuloksena asetetuilla tavoitteilla pyritään varmistamaan, että tytäryhteisöjen toiminta on kuntakonsernin kokonaisedun mukaista. Tytäryhteisöjen taloussuunnitelmien tulee perustua valtuuston niille asettamiin tavoitteisiin. Tytäryhteisön hallitus vastaa asianmukaisen taloudenhoidon järjestämisestä. Konsernijohto pyrkii tukemaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Kunnan talousarviossa ja –suunnitelmassa tulee ottaa huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja veloitteet. Tätä varten tytäryhteisöjen hallitusten tulee toimittaa kuntaan sen edellyttämät tiedot tytäryhteisöjen tulo-, rahoitus- ja investointisuunnitelmista sekä yhteisöjen toimintaan liittyvistä olennaisista riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Tämän lisäksi tulee toimittaa tietoja mm. tulevista yhtiöjärjestelyistä, merkittävistä muutoksista liiketoiminnassa ja toimialassa sekä merkittävistä sitoumuksista.

4 KONSERNIVALVONNAN JA RAPORTOINNIN SEKÄ RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMINEN

Kunnan tytäryhteisön ja kuntayhtymän on annettava kunnanhallitukselle kuntakonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot.

Konsernijohto seuraa säännöllisesti tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta. Tytäryhteisön tulee antaa seurantaan varten kunnalle vuosittain raportti sille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, toiminnan ja talouden kehittymisestä sekä arvio niihin liittyvistä riskeistä. Todennäköisesti realisoituvasta riskistä on raportoiva viipymättä kunnanhallitukselle.

Kuntakonserniin kuuluvan tytäryhteisön tilikauden tulee olla kalenterivuosi. Kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kirjanpidossa tulee noudattaa soveltuvaa yhtiöoikeudellista lainsäädäntöä, kirjanpitolain mukaisia kirjanpito- ja tilinpäätössäännöksiä, kuntalain mukaisia konsernisäännöksiä sekä hyvää kirjanpitoa.

Tytäryhteisöjen tulee toimittaa kunnan kirjanpitoon tiedot konsernitilinpäätöksen laatimista varten. Konsernijohto antaa tarkemmat ohjeet konsernitilinpäätöksen laatimiseksi tarvittavista tiedoista, laadinta-aikataulusta, tiedonannon määräajoista ja mahdollisesta tiedonantopohjasta tilinpäätös- ja toimintakertomustietojen ilmoittamisessa.

5 KUNNAN LUOTTAMUSHENKILÖIDEN TIETOJENSAANTIOIKEUDEN TURVAAMINEN

Kunnan luottamushenkilöillä on oikeus saada kunnan viranomaisilta sen hallussa olevia tytäryhteisöjen toimintaa koskevia tietoja, joita luottamushenkilö pitää toimessaan tarpeellisena ja jotka viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaan eivät vielä ole julkisia ja jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Tietopyyntö esitetään kirjallisesti kunnanjohtajalle.

Luottamushenkilö ei saa luovuttaa tietojensaantioikeuden nojalla saamia tietoja eteenpäin, koska tiedot on tarkoitettu vain hänelle henkilökohtaisesti luottamustehtävän hoitamista varten. Asiakirjoihin tulee merkitä, mikäli ne ovat salassa pidettäviä.

6 VELVOLLISUUS HANKKIA KUNNAN KANTA ENNEN PÄÄTÖKSENTEKOA

Yhteisön hallituksen tai toimitusjohtajan on hankittava jo asian valmisteluvaiheessa kirjallinen kunnanhallituksen kanta seuraaviin toimenpiteisiin:

- tytäryhteisön perustaminen
- yhteisön toiminta-ajatuksen, toiminnan tai juridisen rakenteen muuttaminen
- asioihin, jotka olennaisilta osin poikkeavat kuntastrategiassa ja talousarviossa tytäryhteisölle asetetuista tavoitteista
- yhteisön toiminnan muuttaminen siten, että yhteisö voi menettää hankintalainsäädäntöön tai oikeuskäytäntöön perustuvan sidosyksikköasemansa suhteessa kuntaan
- yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttaminen
- toimitusjohtajan valinta ja palkkausjärjestelmä
- pääomarakenteen muuttaminen

- toimintaan nähden merkittävät investoinnit
- varsinaiseen toimintaan kuulumattomat tai siihen vain epäsuorasti liittyvät investoinnit ja niiden rahoitus
- kiinteistö- ja yrityskaupat
- osakkeiden merkintä
- toimintaan nähden tärkeän omaisuuden tai oikeuksien hankkiminen, myyminen, vuokraaminen, luovuttaminen tai panttaaminen
- merkittävä lainanotto ja -anto sekä vakuuksien, takausten taikka muiden yhtiötä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antaminen tai niiden ehtojen muuttaminen
- johdannaisinstrumenttien käyttö
- muuhun kuin yhteisön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat tai epätavallisin ehdoin tehtävät sopimukset yhtiön ja sen osakkeenomistajan taikka hallituksen jäsenen välillä, kyseisten sopimusten muuttaminen sekä sopimuksiin perustuvista oikeuksista luopuminen
- periaatteelliset tai taloudellisesti merkittävät sopimukset ja toiminnan laajakantoiset muutokset, merkittävät henkilöpoliittiset ratkaisut
- yhteisössä noudatettavan työehtosopimuksen valinta tai vaihtaminen
- eläkeyhtiön valinta ja vaihtaminen
- yhtiökokoukselle tehtävä voitonjakoehdotus, mikäli se poikkeaa yhtiön noudattamasta tavanomaisesta voitonjakokäytännöstä
- yhteisön omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan taikka saneerausmenettelyyn hakeutuminen

Tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajan velvollisuutena on valvoa, että ennakkokäsitys on haettu ja että se kirjataan pöytäkirjaan siinä kokouksessa, kun ennakkokäsityksen alaisesta asiasta tehdään päätös hallituksen kokouksessa.

Mikäli ennakkokäsitysmenettelyn piiriin kuuluvasta asiasta päättäminen kuuluu yhtiökokoukselle, sisällytetään kunnan kannanotto asiaan siihen pöytäkirjanotteeseen, jolla henkilö valtuutetaan edustamaan kuntaa yhtiökokouksessa.

Lopullinen päätösvalta ja vastuu ennakkokäsitystä edellyttävästä asiasta on aina yhteisön omalla päätöksentekuelimellä, vaikka kunnan ennakkokäsitys päätettävään asiaan on hankittu ennen yhteisön päätöstä.

7 KONSERNIN HANKINNAT

Laki julkista hankinnoista asettaa myös kunnan määräysvallassa oleville yhteisölle velvollisuuden kilpailuttaa hankintansa. Tytäryhteisöjen tulee noudattaa kunnan hankintaohjetta soveltuvin osin.

8 KUNNAN TYTÄRYHTEISÖJEN HALLITUSTEN KOKOONPANO JA NIMITTÄMINEN

Hallintosäännön 21 §:n mukaisesti kunnanhallitus päättää hallitusjäsen ehdokkaiden nimeämisestä tytäryhteisöjen hallituksiin. Hallitusjäsen ehdokkaiksi tulee nimetä ja valita tasa-arvolain mukaisesti tasapuolisesti naisia ja miehiä. Tytäryhteisöjen hallituksiin nimetään kuntakonsernin ulkopuolisia henkilöitä, mikäli se on kuntakonsernin kokonaisedun näkökulmasta perusteltua.

Tytäryhteisön hallituksella tulee kollektiivina olla toimialan tuntemuksen lisäksi riittävä liiketoiminnan ja talouden osaaminen sekä kyky ohjata toimitusjohtajaa yhteisölle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

9 TIEDOTTAMINEN

Kuntalain 29 §:n mukaisesti kunnan on tiedotettava kunnan toiminnasta asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille.

Yhteisön ja säätiön on annettava tiedotusta varten kunnan keskushallinnolle tarvittavat tiedot. Yhteisön tai säätiön on myös oma-aloitteisesti tiedotettava toiminnastaan ja taloudestaan. Yhteisön tai säätiön on informoitava kuntaa ennen merkittävän asian julkiseksi tuloa. Yhteisön tiedottamisen on tuettava konsernin asettamia tavoitteita.

Yhteisöjä koskevan tiedotuksen tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä vastaa yhteisön puolesta hallitus ja toimitusjohtaja sekä kunnan puolelta kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Tiedottamisessa ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevissa asioissa tulee huomioida kunnan yleiset tiedotusperiaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset.

10 KUNTAKONSERNIN TARKASTUS

Tilintarkastus

Kaikkiin tytäryhteisöihin tulee valita tilintarkastaja, vaikka yhteisöä koskevat säännökset sallisivat myös toiminnantarkastajan valitsemisen. Asia tulee huomioida yhtiöjärjestyksessä.

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnalla on oikeus pyytää tytäryhteisöiltä tietoja valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumisen ja kuntakonsernin tuloksellisuuden arviointia varten. Tarkastuslautakunta voi kutsua tytäryhteisön toimielimen jäsenen tai palveluksessa olevan henkilön kuultavaksi lautakunnan kokoukseen. Tarkastuslautakunnan jäsen ei saa paljastaa haltuunsa saamaa salassa pidettävää tietoa sivulliselle.

Sisäinen valvonta

Kunnan hallintosäännön 10 luvun määräyksiä sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta sovelletaan koko kuntakonserniin. Tytäryhteisöissä sovelletaan kunnanhallituksen hyväksymiä sisäisen valvonnan ohjeita soveltuvin osin.